

N:o 40.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till lag angående ändrad lydelse af 1, 2 och 3 §§ i lagen den 27 juni 1902, innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar; gifven Stockholms slott den 8 februari 1907.

Under återopande af bilagda i statsrådet och högsta domstolen förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå Riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag angående ändrad lydelse af 1, 2 och 3 §§ i lagen den 27 juni 1902, innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar.

Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres sjukdom:

GUSTAF.

Albert Petersson.

Förslag

till

LAG

angående ändrad lydelse af 1, 2 och 3 §§ i lagen den 27 juni 1902, innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar.

Häri genom förordnas, att 1, 2 och 3 §§ i lagen den 27 juni 1902, innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar, skola erhålla följande ändrade lydelse:

1 §.

Har, för någon orts förseende med belysning eller drifkraft eller för dylikt ändamål eller för beredande af drifkraft åt sådan industriell anläggning, som finnes vara af större betydelse för det allmänna, Konungen pröfvat nödigt, att jord eller lägenhet, som tillhör enskild man, menighet eller inrättning, användes till framdragande af elektrisk ledning, skall hvad för ändamålet erfordras, emot ersättning, afstås eller upplåtas.

Menighet vare dock ej pliktig att inom område, för hvilket byggnadsstadgan för rikets städer äger tillämpning, eller inom fastställdt hamnområde afstå eller upplåta gata, torg, allmän plats eller vattendrag.

Ej heller vare, där ledningen skall inom område, för hvilket nämnda stadga icke är tillämplig, framdragas på mindre afstånd än ett hundra femtio meter från boningshus eller annan vid gård uppförd byggnad eller tomtplats eller trädgård, som tillhör jordens eller lägenhetens ägare, denne skyldig något afstå eller upplåta, utan så är, att Konungen finner annan sträckning för ledningen icke kunna utan synnerlig olägenhet användas.

Skall enligt hvad i denna paragraf är stadgadt jord eller lägenhet afstås eller upplåtas, äge de i förordningen angående jords eller lägenhets afstående för allmänt behof den 14 april 1866 meddelade föreskrifter mot-

svarande tillämpning; dock att, där jorden eller lägenheten skall användas för annans räkning än kronans, förhöjning i ersättningen skall äga rum med hälften af det belopp, som jämlikt de i nämnda förordning stadgade grunder skall utgå.

2 §.

Vill någon utföra elektrisk anläggning, där största effektiva spänningen öfverstiger två hundra femtio volt, räknadt, om jordledning användes, mellan en ledning och jorden och i annat fall mellan två ledningar, söke Konungens tillstånd till företaget; dock vare sådant tillstånd ej erforderligt, där anläggningen till hela sin sträckning förläggas inom byggnad eller inhägnad gård eller under jordytan, ej heller där anläggning, som icke berör allmän väg eller allmän farled, utföres på egen mark eller på mark, som af enskild man, menighet eller inrättning afstås eller upplåtes utan att tillämpning af 1 § ifrågasättes, samt antingen afståndet från ledning, som skall framdragas ofvan jordytan, till boningshus eller annan vid gård uppförd byggnad eller tomtplats eller trädgård öfverstiger tjugumeter eller, om dylik ledning skall framgå på mindre afstånd än nu är sagdt, ägaren sådant medgifvit.

Skall inom område, för hvilket byggnadsstadgan för rikets städer icke äger tillämpning, ledning framdragas ofvan jordytan på mindre afstånd än tjugumeter från byggnad, som ofvan nämnts, eller tomtplats eller trädgård, må, där ej anläggningen skall utföras inom inhägnadt järnvägsområde, tillstånd till anläggningen icke mot bestridande af byggnadens, tomtplatsens eller trädgårdens ägare meddelas, utan så är, att annan sträckning för ledningen visas ej kunna utan synnerlig olägenhet användas.

Tillstånd, hvarom i denna paragraf sägs, må af Konungen meddelas endast för viss tid, ej öfverstigande fyrtio år. Meddelas det sökta tillståndet, föreskrifver Konungen, under förbehåll af enskild rätt, på hvilket sätt och under hvilka villkor anläggningen må utföras och nyttjas.

Hvar, som utan Konungens tillstånd eller i strid emot de vid meddelande af tillstånd gifna föreskrifter nyttjar anläggning, som i denna paragraf afses, straffes med böter från och med tjugufem till och med ett tusen kronor, där ej å öfverträdelsen straff är i allmänna strafflagen utsatt.

3 §.

Ansökan om rätt att för elektrisk lednings framdragande påfordra afstående eller upplåtande af jord eller lägenhet eller om tillstånd att ut-

föra elektrisk anläggning, som i 2 § afses, skall vara åtföljd af fullständig beskrifning öfver det tillämnade företaget, med kostnadsförslag, affattning på karta af föreslagen lednings sträckning och af den jord, som för ledningen erfordras, bestyrkta förteckningar på dels ägare och innehafvare af de fastigheter, öfver hvilka ledningen skall framdragas eller i hvilkas mark den skall nedläggas, dels ock, såvidt ledningen skall framgå ofvan jordytan, ägare och innehafvare af de fastigheter, som, utan att ledningen skall öfver dem framdragas, äro belägna på mindre afstånd än tjugu meter från densamma, uppgift på de öfverenskommelser, som blifvit träffade, eller de hinder, hvilka däremot mött, med flera handlingar, som sökanden vill åberopa; dock att, där ledningen skall framdragas inom område, för hvilket byggnadsstadgan för rikets städer äger tillämpning, förteckning, som nyss sagts, erfordras allenast såvidt angår fastigheter, öfver hvilka ledningen skall framgå eller i hvilkas mark den skall nedläggas.

Finnes ej ansökan genast böra afslås, lämnas åt de kommuner eller municipalsamhällen, inom hvilkas områden ledning skall framdragas, så ock åt de ägare och innehafvare af fastigheter, som, enligt hvad ofvan nämnts, skola uppgifvas, tillfälle att yttra sig öfver ansökningen, och infordras i öfrigt de ytterligare upplysningar, som för ärendets bedömande må erfordras.

Hvad i denna paragraf är stadgadt om skyldighet att förete karta öfver jord, som för ledning erfordras, samt vissa förteckningar och uppgifter, så ock därom, att tillfälle att yttra sig öfver gjord ansökan skall lämnas vissa menigheter samt ägare och innehafvare af fastigheter, gälle ej beträffande ansökan om tillstånd att utföra anläggning inom inhägnadt järnvägsområde.

*Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet
å Stockholms slott fredagen den 14 december 1906.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena TROLLE,
Statsråden: TINGSTEN,
ALBERT PETERSSON,
ALFRED PETERSSON,
HEDERSTIERNA,
DYRSSEN,
HAMMARSKJÖLD,
ROOS,
JUHLIN,
SWARTZ.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Albert Petersson anförde efter gemensam beredning med chefen för civildepartementet:

»I den lag, innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar, som utfärdades den 27 juni 1902, stadgas i 3 §, bland annat, att ansökan om rätt att för elektrisk lednings framdragande påfordra afstående eller upplåtande af jord eller lägenhet eller om tillstånd att utföra elektrisk anläggning, som afses i lagens 2 §, skall vara åtföljd af bestyrkt förteckning på ägare och innehafvare af de fastigheter, som äro belägna på mindre afstånd än 150 meter från ledningen, att, om ansökan ej finnes böra genast afslås, tillfälle att yttra sig öfver ansökningsen skall

lämnas de kommuner eller municipalsamhällen, inom hvilkas områden ledning skall framdragas, så ock omförmälda ägare och innehafvare af fastigheter, samt att, där ledningen skall inom område, för hvilket byggnadsstadgan för rikets städer icke äger tillämpning, framdragas på mindre afstånd än 150 meter från boningshus eller annan vid gård uppförd byggnad eller från tomtplats eller trädgård, ansökningen icke må mot bestriidande af byggnadens, tomtplatsens eller trädgårdens ägare bifallas, utan så är, att annan sträckning för ledningen visas ej kunna utan synnerlig olägenhet användas.

Beträffande dessa bestämmelser har i en resolution, som antogs vid det under september månad 1905 i Stockholm hållna allmänna svenska elektroteknikermötet, uttalats, dels att, då det måste anses uteslutet, att en elektrisk ledning under några omständigheter direkt kunde förorsaka skada på ett afstånd, som nämnvärdt öfverstege ledningens höjd ofvan jord, och det öfver hufvud taget finge anses genom erfarenheten ådagalagd, att de elektriska ledningarnas allmänfara vore jämförelsevis obetydlig, samt ifrågavarande bestämmelser otvifvelaktigt verkade försvårande för erhållande af tillstånd att utföra elektriska anläggningar och därigenom hämmande på elektroteknikens utveckling i Sverige, önskvärdt vore, att, åtminstone för fall då expropriation ej ifrågasattes, nämnda bestämmelser ändrades så, att berörda afstånd fastställdes till högst stolplinjens dubbla höjd öfver marken, dock minst 20 meter, dels ock att, då fråga vore om att med ledning för elektrisk drift utrusta redan befintlig järnväg, som framginge på eget inhägnadt område, undantag borde medgifvas från stadgandet om vissa fastighetsägares hörande, enär ju beträffande sådan anläggning vore tydligt, att annan sträckning för ledningen ej utan synnerlig olägenhet kunde användas.

Elektroteknikermötet uppdrog åt svenska teknologföreningens afdelning för elektroteknik att vidtaga erforderliga åtgärder för ernående af de i berörd resolution uttalade önskemålen; och har afdelningen till fullgörande af detta uppdrag afgifvit en af föreningens styrelse till Eders Kungl. Maj:t öfverlämnad underdånig framställning i annet, i hvilken framställning jänväl påpekats, att, därest 3 § i omförmälda lag ändrades i föreslaget syfte, en motsvarande ändring borde vidtagas med afseende å stadgandet i lagens 2 §, att Eders Kungl. Maj:ts tillstånd, som enligt samma § i allmänhet erfordras för utförande af elektriska anläggningar med spänning, öfverstigande 250 volt, icke skall, såvidt angår fall då tillämpning af bestämmelserna i 1 § om expropriation ej ifrågasattes och anläggningen utföres på egen mark, vara nödigt, därest antingen afståndet från anläggningen till annans vid gård uppförda åbyggnad, tomtplats och trädgård

öfverstiger 150 meter eller, om anläggningen skall utföras på mindre afstånd, ägaren det medgifvit.

Sedan utlåtanden öfver omförmälda framställning inforrats från, jämte andra myndigheter, kommerskollegium, hafva, efter anmodan af kollegium, de enligt stadgan den 31 december 1902 om elektriska anläggningar för belysning eller arbetsöfverföring förordnade inspektörer för tillsyn öfver dylika anläggningar afgifvit yttrande i frågan, hvarvid de såsom önskvärda framhållit ytterligare några förändringar i 2 och 3 §§ af 1902 års lag.

Sålunda hafva inspektörerna hemställt, att, då de olägenheter och obehag, som kunde för närboende uppkomma af en ofvan jordytan framdragen ledning, ej kunde förorsakas af en i jorden nedlagd kabel, rätten för ägare af byggnader, tomtplatser och trädgårdar, som vore belägna inom visst afstånd från föreslagen ledning, att under de i 3 § angifna omständigheter genom sitt bestridande förhindra bifall till ansökan om koncession måtte inskränkas att gälla med afseende allenast å luftledning. I öfverensstämmelse härmed borde äfven föreskrifvas, att endast såvidt luftledning användes skulle vid ansökningen fogas förteckning å ägare och innehafvare af andra fastigheter än sådana, som af ledningen berördes, samt tillfälle lämnas ägare och innehafvare af andra än sådana fastigheter att yttra sig öfver ansökningen.

Inspektörerna anse det vidare vara obehöfligt att, då ledning skall framdragas å platser, som äro tätare bebyggda, höra närboende, och föreslå därför beträffande områden, för hvilka byggnadsstadgan för rikets städer är tillämplig, att förteckning skulle företes allenast å dem, som äga och innehafva fastigheter, hvilka af ledningen beröras, samt att endast sådana personer skulle höras öfver gjord ansökning.

Är fråga om införande af elektrisk drift å inhägnad järnväg, bör det, enligt inspektörernas mening, ej vara nödigt att låta de invid järnvägsområdet boende yttra sig i ärendet. I följd häraf behöfde man i detta fall ej heller fordra förteckning å ägare och innehafvare af vissa fastigheter.

Inspektörerna erinra vidare, att den frihet från skyldighet att söka koncession, som, enligt hvad redan nämnts, under viss förutsättning äger rum, gäller endast för det fall, att anläggningen utföres på egen mark, men icke därest marken blifvit af annan frivilligt upplåten, samt att lagens stadgande i detta hänseende tillkommit sålunda, att, sedan Riksdagens första kammare antagit sådan lydelse af 2 § i 1902 års lag, att frihet från koncessionstvång skulle under den antagna förutsättningen äga rum i båda ofvannämnda fall, men andra kammaren beslutat att icke i

någotdera fallet medgifva koncessionsfrihet, kamrarnas skiljaktiga beslut sammanjämkats så, att frihet från koncessionsplikt skulle förekomma endast om egen mark för anläggningen användes, hvarefter Riksdagens beslut af Eders Kungl. Maj:t godkänts. Inspektörerna tillstyrka nu, att 2 § ändras i enlighet med första kammarens ursprungliga beslut. Därigenom skulle tidsspillan och ganska värdelöst arbete besparas såväl myndigheter som kraftledningsägare; och borde ändringen kunna ske utan olägenhet, då de anläggningar, som blefve befriade från koncessionstvång, oftast vore af mindre utsträckning och det för bibehållande af sådant tvång anförda skäl, att Eders Kungl. Maj:t borde vara i tillfälle att för hvarje särskildt fall meddela eventuellt erforderliga säkerhetsföreskrifter, visat sig beträffande vanliga kraftledningar ej äga någon egentlig giltighet, i det att för dylika anläggningar sällan komme i fråga några bestämmelser utöfver de utförliga föreskrifterna i stadgan om elektriska anläggningar.

En annan af de ändringar, hvarom inspektörerna hemställt, afser bestämmelsen i 2 § om straff för den, som utan Eders Kungl. Maj:ts tillstånd eller i strid emot de vid meddelande af tillstånd gifna föreskrifter utför eller nyttjar koncessionspliktig elektrisk anläggning. Då koncessionsförfarandet i dess nuvarande form måste taga en afsevärd tid i anspråk och den, som behöfde en elektrisk anläggning utförd, i allmänhet icke kunde under denna tid låta arbetena därå anstå, vore det vanligt, att, då koncessionen beviljades, anläggningen vore färdig eller åtminstone under arbete. I betraktande häraf och då någon fara genom elektrisk ström tydligen ej kunde uppstå förrän anläggningen tagits i bruk, funnes ej anledning att med ansvar belägga utförandet af sådana arbeten, hvartill sökanden eljest ägde befogenhet och hvilka ej mera än andra byggnadsarbeten kunde föranleda fara för person eller egendom. Ifrågavarande straffbestämmelse borde alltså ändras så, att den blefve tillämplig allenast på nyttjande af elektrisk anläggning.

De ändringar, inspektörerna i öfrigt föreslagit i 2 och 3 §§ af 1902 års lag, äro hufvudsakligen af redaktionell natur.

Kommerskollegium, som biträdt de flesta af inspektörernas ändringsförslag, har för egen del framhållit önskvärdheten af viss ändring i affattningen af 2 och 3 §§.»

Sedan föredragande departementschefen närmare redogjort för ofvanberörda framställningar samt omförmålt innehållet i de öfver samma framställningar afgifna utlåtanden, anförde departementschefen vidare:

»De nu framställda förslagen till ändringar i 1902 års lag äro föranledda af erfarenheter, som vid lagens tillämpning vunnits. Att dessa ändringar komme att medföra önskvärda lindringar i de ganska betun-

gande villkor, som man vid lagens tillkomst ansett sig böra uppställa med afseende å tillstånd till utförande af elektriska anläggningar och rätt till expropriation för desamma, synes otvifvelaktigt; och, då genom de utlåntanden, som i ärendet afgifvits af myndigheter med teknisk kompetens, torde vara ådagalagdt, att ändringarna kunna genomföras utan att fastighetsägares eller andras rätt och trygghet åsidosättas, anser jag mig böra i hufvudsak tillstyrka de önskade lagändringarna.

Beträffande inskränkning af det fridlysta område, hvarom särskilda föreskrifter finnas i lagen meddelade, har icke någon af de myndigheter, som yttrat sig i ärendet, ifrågasatt sådan inskränkning såvidt angår skyldigheten att tåla expropriation för elektrisk lednings framdragande; vid hvilket förhållande jag ej finner skäl att för närvarande framställa förslag i detta hänseende.

I fråga om sättet för fastställande af det minskade områdets storlek ansluter jag mig till deras mening, som ansett, att afståndet ej borde bestämmas i förhållande till stolplinjens höjd i hvarje särskildt fall utan att ett för alla fall gällande afstånd af 20 meter borde fastställas.

Skall det i sista stycket af lagens 3 § nu intagna stadgande därom, att ansökan om expropriation eller koncession under vissa omständigheter ej må bifallas, erhålla olika innehåll, därest fråga är om expropriation och då koncession begäres, torde stadgandet lämpligen böra till sin ena del flyttas till 1 §, där expropriation behandlas, och till den andra delen till 2 §, som lämnar föreskrifter om koncession.

Med afseende å de undantag från gällande bestämmelser, som skulle medgifvas, då tillämnad anläggning skall utföras inom inhägnadt järnvägsområde, lära dessa eftergifter kunna utan olägenhet utsträckas dels så, att de komme att gälla äfven i fall ändamålet med anläggningen är annat än själfva järnvägens drifvande medelst elektrisk kraft, dels ock därhän, att af de stadganden, som nu förekomma i 3 § af 1902 års lag, å anläggning af nämnda beskaflenhet tillämpas allenast föreskrifterna därom, att vid ansökan om koncession skola fogas plan för företaget, med kostnadsförslag, samt affattning på karta af ledningens sträckning.

Hvad angår det ifrågasatta medgifvandet, att lednings framdragande öfver frivilligt upplåten mark skulle, beträffande frihet från skyldighet att söka koncession, likställas med byggande af ledning å egen mark, lärer ett sådant medgifvande vara ur principiell synpunkt berättigadt. Ej heller bör det möta betänklighet ur säkerhetssynpunkt, då i 3 § af stadgan om elektriska anläggningar föreskrifves, att den, som vill anlägga elektrisk ledning för belysning eller arbetsöfverföring, skall, då Eders Kungl. Maj:ts tillstånd ej erfordras och ledningen icke till hela sin sträckning faller inom

byggnad eller inhägnad gård, göra anmälan hos Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande, och de genom nämnda stadga gifna säkerhetsföreskrifter, hvilkas iakttagande, åtminstone hvad angår högspänningsledningar, alltid öfvervakas af inspektörerna, äro tillämpliga äfven å ledning, för hvilken icke erfordras Eders Kungl. Maj:ts tillstånd. För öfrigt torde den utsträckta koncessionsfriheten icke komma att gälla längre ledningar, då man vid frandragande af sådana i allmänhet icke lär kunna undgå att komma i beröring med allmän väg, vattentrafikled eller kronans mark och i följd häraf ledningen blifver koncessionspliktig. De ledningar, för hvilka ifrågavarande lagändring hufvudsakligen blefve af betydelse, kunna antagas vara de talrika s. k. distributionsledningar, hvilka i trakter, som genomlöpas af en högspänningsledning, från denna öfverföra kraft till närbelägna gårdar för drifvande af tröskverk eller andra maskiner eller för belysning eller dylika ändamål.

Af de jämkningar i affattningen af 2 och 3 §§ i 1902 års lag, hvarom hemställen gjorts, anser jag följande böra vidtagas, nämligen *dels* att för betecknande af de byggnader, om hvilka på särskilda ställen i nämnda §§ är tal, städse användes samma uttryck, *dels* ock att ordet 'plan' i 3 § till undvikande af missförstånd, som lærer hafva förekommit, utbytes mot 'beskrifning'.»

Föredragande departementschefen förmälde härefter, att han låtit i enlighet med de grunder, som af honom angifvits, uppgöra förslag till *lag angående ändrad lydelse af 1, 2 och 3 §§ i lagen den 27 juni 1902, innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar*. Sedan nämnda förslag, af den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar, blifvit uppläst, hemställde departementschefen, att högsta domstolens utlåtande öfver förslaget måtte, för det ändamål § 87 regeringsformen omförmäler, inhämtas genom utdrag af protokollet.

Till denna, af statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställen täcktes Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i nåder lämna bifall.

Ur protokollet

C. S. Wettermark.

Bilaga.

Förslag

till

LAG

angående ändrad lydelse af 1, 2 och 3 §§ i lagen den 27 juni 1902, innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar.

Härigenom förordnas, att 1, 2 och 3 §§ i lagen den 27 juni 1902, innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar, skola erhålla följande ändrade lydelse:

1 §.

Har, för någon ords förseende med belysning eller drifkraft eller för dylikt ändamål eller för beredande af drifkraft åt sådan industriell anläggning, som finnes vara af större betydelse för det allmänna, Konungen pröfvat nödigt, att jord eller lägenhet, som tillhör enskild man, menighet eller inrättning, användes till framdragande af elektrisk ledning, skall hvad för ändamålet erfordras, emot ersättning, afstås eller upplåtas.

Menighet vare dock ej pliktig att inom område, för hvilket byggnadsstadgan för rikets städer äger tillämpning, eller inom fastställt hamnområde afstå eller upplåta gata, torg, allmän plats eller vattendrag.

Ej heller vare, där ledningen skall inom område, för hvilket nämnda stadga icke är tillämplig, framdragas på mindre afstånd än ett hundra femtio meter från boningshus eller annan vid gård uppförd byggnad eller tomtplats eller trädgård, som tillhör jordens eller lägenhetens ägare, denne skyldig något afstå eller upplåta, utan så är, att annan sträckning för ledningen visas icke kunna utan synnerlig olägenhet användas.

Skall enligt hvad i denna paragraf är stadgadt jord eller lägenhet afstås eller upplåtas, äge de i förordningen angående jords eller lägenhets afstående för allmänt behof den 14 april 1866 meddelade föreskrifter mot-

svarande tillämpning; dock att, där jorden eller lägenheten skall användas för annans räkning än kronans, förhöjning i ersättningen skall äga rum med hälften af det belopp, som jämlikt de i nämnda förordning stadgade grunder skall utgå.

2 §.

Vill någon utföra elektrisk anläggning, där största effektiva spänningen öfverstiger två hundra femtio volt, räknadt, om jordledning användes, mellan en ledning och jorden och i annat fall mellan två ledningar, söke Konungens tillstånd till företaget; dock vare sådant tillstånd ej erforderligt, där anläggningen till hela sin sträckning förlägges inom byggnad eller inhägnad gård eller under jordytan, ej heller där anläggningen utföres på egen mark eller på mark, som af enskild man, menighet eller inrättning afstås eller upplåtes utan att tillämpning af 1 § ifrågasättes, samt antingen afståndet från ledning, som skall framdragas ofvan jordytan, till boningshus eller annan vid gård uppförd byggnad eller tomtplats eller trädgård öfverstiger tjugumeter eller, om dylik ledning skall framgå på mindre afstånd än nu är sagdt, ägaren sådant medgifvit.

Skall inom område, för hvilket byggnadsstadgan för rikets städer icke äger tillämpning, ledning framdragas ofvan jordytan på mindre afstånd än tjugumeter från byggnad, som ofvan nämnts, eller tomtplats eller trädgård, må, där ej anläggningen skall utföras inom inhägnadt järnvägsområde, tillstånd till anläggningen icke mot bestridande af byggnadens, tomtplatsens eller trädgårdens ägare meddelas, utan så är, att annan sträckning för ledningen visas ej kunna utan synnerlig olägenhet användas.

Tillstånd, hvarom i denna paragraf sägs, må af Konungen meddelas endast för viss tid, ej öfverstigande fyrtio år. Meddelas det sökta tillståndet, föreskrifver Konungen, under förbehåll af enskild rätt, på hvilket sätt och under hvilka villkor anläggningen må utföras och nyttjas.

Hvar, som utan Konungens tillstånd eller i strid emot de vid meddelande af tillstånd gifna föreskrifter nyttjar anläggning, som i denna paragraf afses, straffes med böter från och med tjugufem till och med ett tusen kronor, där ej å öfverträdelsen straff är i allmänna strafflagen utsatt.

3 §.

Ansökan om rätt att för elektrisk lednings framdragande påfordra afstående eller upplåtande af jord eller lägenhet eller om tillstånd att utföra elektrisk anläggning, som i 2 § afses, skall vara åtföljd af fullständig

beskrifning öfver det tillämnade företaget, med kostnadsförslag, affattning på karta af föreslagen lednings sträckning och af den jord, som för ledningen erfordras, bestyrkta förteckningar på dels ägare och innehafvare af de fastigheter, öfver hvilka ledningen skall framdragas eller i hvilkas mark den skall nedläggas, dels ock, såvidt ledningen skall framgå ofvan jordytan, ägare och innehafvare af de fastigheter, som, utan att ledningen skall öfver dem framdragas, äro belägna på mindre afstånd än tjugu meter från densamma, uppgift på de öfverenskommelser, som blifvit träffade, eller de hinder, hvilka däremot mött, med flera handlingar, som sökanden vill åberopa; dock att, där ledningen skall framdragas inom område, för hvilket byggnadsstadgan för rikets städer äger tillämpning, förteckning, som nyss sagts, erfordras allenast såvidt angår fastigheter, öfver hvilka ledningen skall framgå eller i hvilkas mark den skall nedläggas.

Finnes ej ansökan genast böra afslås, lämnas åt de kommuner eller municipalsamhällen, inom hvilkas områden ledning skall framdragas, så ock åt de ägare och innehafvare af fastigheter, som, enligt hvad ofvan nämnts, skola uppgifvas, tillfälle att yttra sig öfver ansökningen, och infordras i öfrigt de ytterligare upplysningar, som för ärendets bedömande må erfordras.

Hvad i denna paragraf är stadgadt om skyldighet att förete karta öfver jord, som för ledning erfordras, samt vissa förteckningar och uppgifter, så ock därom, att tillfälle att yttra sig öfver gjord ansökan skall lämnas vissa menigheter samt ägare och innehafvare af fastigheter, gälle ej beträffande ansökan om tillstånd att utföra anläggning inom inhägnadt järnvägsområde.

Utdrag af protokollet öfver lagärenden, hållet uti Kungl. Maj:ts högsta domstol måndagen den 7 januari 1907.

Andra rummet.

Närvarande:

Justitieråden HUSS,
CARLSON,
CASSEL,
QUENSEL,
friherre MARKS VON WÜRTEMBERG,
PETRÉN.

Kanslirådet Carl Johan Carlberg föredrog förslag till lag angående ändrad lydelse af 1, 2 och 3 §§ i lagen den 27 juni 1902, innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar, hvilket förslag finnes bifogadt detta protokoll.

I fråga om 1 § förenade sig *högsta domstolens ledamöter* om följande yttrande:

»Det nya stycket i denna § synes böra erhålla sådan förändrad affattning, att däraf otvetydigt framgår, att frågan, huruvida ägare af byggnad, tomplats eller trädgård, som är belägen på mindre afstånd än 150 meter från den tillämnade ledningen, är skyldig att afstå eller upplåta mark, icke tillhör domstols bedömande utan skall afgöras af Konungen vid pröfning af ansökningen om rätt att exproprieras.»

Beträffande 2 § anförde justitierådet *Petrén*, med hvilken justitieråden *Quensel* och friherre *Marks von Würtemberg* instämde:

»Den föreskrift om koncessionstvång för vissa elektriska anläggningar, som innehålles i denna §, torde i främsta rummet hafva tillkommit med afseende å behovet att i fråga om dessa såsom allmänfarliga ansedda anläggningar vinna trygghet för att nödiga säkerhetsåtgärder till förekommande af fara vid deras användande blefve vidtagna. Därjämte har koncessionstvånget en stor socialpolitisk betydelse, särskildt därutinnan att genom bestämmelsen om koncessions meddelande allenast på viss tid staten afven för framtiden förbehållit sig bestämmanderätt öfver de koncessionspliktiga anläggningarna. Den gällande lagstiftningen i ämnet är emellertid ingalunda byggd på några fasta principer utan synes taga hänsyn än till den ena och än till den andra af de båda angifna synpunkterna. Så t. ex. är en ledning, som till hela sin sträckning framdrages under jordytan, icke koncessionspliktig, afven om den skulle vara af den största allmänna betydelse. Ej heller behöfver koncession sökas för en ledning öfver egen mark, oaktadt den kan vara vida farligare än ledningar, som framgå öfver andras område.

Den nu föreslagna ändringen af §:n innefattar bland annat, att ledningar, som framdragas öfver frivilligt upplåten mark, skulle i fråga om befrielse från skyldigheten att söka koncession likställas med ledningar å egen mark. Denna ändring synes mig rent principiellt sedt icke innebära någon förbättring af den nuvarande lagstiftningen. En anläggnings allmänfarlighet är ju icke beroende af den omständigheten, huruvida ledningen framdragits medelst användande af expropriationsförfarandet eller på frivillighetens väg. Ej heller synes berörda omständighet kunna vara af någon afgörande betydelse för bedömande af frågan, huruvida staten af socialpolitiska skäl bör förbehålla sig någon bestämmanderätt öfver anläggningen. Den åskådningen att staten icke skulle med fog kunna göra anspråk på en dylik rätt i annat fall, än då ledningen tillkommit med användande af den utaf staten medgifna expropriationsförmånen, torde icke vara hållbar, ty det lär icke kunna bestridas, att i många fall möjlighet att på frivillighetens väg framdraga ledningar vinnes just därigenom att rätt till expropriation kan erhållas.

Till stöd för den ifrågavarande lagändringen har emellertid anförts, att den utsträckta koncessionsfriheten hufvudsakligen skulle blifva af betydelse för s. k. distributionsledningar och icke komma att gälla längre ledningar, enär man vid framdragande af sådana icke kunde undgå att komma i beröring med allmän väg, vattentrafikled eller kronans mark och i följd häraf ledningen blefve koncessionspliktig. Därest verkningarna af lagändringen skulle komma att inskränka sig till hvad sålunda angifvits

— något som jag icke tilltror mig att bedöma — torde från praktisk synpunkt intet vara att erinra mot densamma.

Dock är härvid att märka, att någon bestämmelse om skyldighet att söka tillstånd till anläggande af ledning, som skall framdragas öfver allmän väg eller vattentrafikled, ej förekommer annorstädes än i den på administrativ väg tillkomna stadgan den 31 december 1902 om elektriska anläggningar för belysning eller arbetsöfverföring. Vilja statsmakterna i en dylik bestämmelse söka en garanti för bevarandet af samhällets kontroll öfver viktigare elektriska anläggningar, bör bestämmelsen uppenbarligen erhålla civillags natur.

Skulle alltså, på sätt förslaget innehåller, koncessionsfriheten komma att utsträckas till anläggningar öfver främmande område, som frivilligt upplåtits, torde i förevarande § böra inflyta ett stadgande om erforderlighet af koncession i hvarje fall, då ledning skall framdragas öfver allmän väg eller allmän farled.»

Justitierådet *Carlson* yttrade:

»I sammanhang med den föreslagna ändringen af fjärde stycket i 2 § synes redaktionen af paragrafen i öfrigt böra ändras så, att däraf framgår, att koncessionen icke gäller anläggningens utförande utan densammas begagnande.»

Ur protokollet
Carl Lundquist.

*Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet
å Stockholms slott fredagen den 8 februari 1907.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena TROLLE,
Statsråden: TINGSTEN,

ALBERT PETERSSON,

ALFRED PETERSSON,

HEDERSTIERNA,

DYRSSEN,

HAMMARSKJÖLD,

ROOS,

JUHLIN,

SWARTZ,

Justitieråden: RAMSTEDT,

PETRÉN.

Efter gemensam beredning med chefen för civildepartementet anmälde chefen för justitiedepartementet, statsrådet Albert Petersson högsta domstolens genom utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden för den 14 december 1906 inhämtade utlåtande öfver det vid samma protokoll fogade förslag till lag angående ändrad lydelse af 1, 2 och 3 §§ i lagen den 27 juni 1902, innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar.

Efter att hafva redogjort för utlåtandets innehåll yttrade föredraganden:

»Med anledning af den anmärkning, som af högsta domstolen framställt mot affattningen af det nya stycket i 1 § har jag låtit i detsamma vidtaga en ändring, som torde medföra erforderlig tydlighet i det af högsta domstolen angifna hänseende.

Hvad angår den inom högsta domstolen uttalade mening, att, därest undantag från skyldigheten att söka tillstånd till anläggande af elektrisk ledning blefve medgifvet jämväl i fråga om anläggningar öfver främmande område, som frivilligt upplåtits, i 2 § borde inflyta ett stadgande om erforderlighet af koncession i hvarje fall, då ledning skall framdragas öfver allmän väg eller allmän farled, tillåter jag mig erinra därom, att åtminstone i de flesta af berörda fall skyldighet att söka koncession torde åligga vederbörande på grund af stadgandena i 2 § äfven med dess föreslagna ändrade innehåll. Då emellertid undantag från hvad sålunda i allt fall gäller såsom regel möjligen kunna inträffa, har det syntts mig lämpligt att låta ändra 2 § i förevarande afseende.»

Sedan föredraganden härefter uppläst det ändrade förslaget, hemställde han, att det måtte jämlikt § 87 regeringsformen, genom nådig proposition föreläggas Riksdagen till antagande.

Statsrådets öfriga ledamöter biträdde denna hemställan;

och täcktes, med bifall till densamma, Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten förordna, att nådig proposition i ämnet, af den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar, skulle till Riksdagen aflåtas.

Ur protokollet

Lennart Berglöf.